

HØRINGSUTTALELSE FRA FORELDREUTVALGET VED VOLDEN SKOLE

ANGÅENDE FRAMTIDIG SKOLESTRUKTUR

I VERDAL KOMMUNE

Viser til brev om åpen høring datert 16.01.2015: Forslag til ny og mer effektiv skolestruktur i Verdal kommune, og forslag til ny lokal forskrift til skolegrenser i Verdal kommune

INNLEDNING

Det framlagte høringsbrevet skaper uro i bygda. Det er dramatisk å tenke på at sentraliseringa går så langt at det viktigste offentlige tiltaket som skolen er, legges ned med de konsekvensene det kan føre til på sikt. Høringsbrevet fokuserer kun på økonomiske innsparinger - kroner og øre - uten å ta opp i seg alle de andre konsekvensene en skolenedleggelse fører til både for bygdesamfunnet og Verdal kommune som helhet. Hvilke «merutgifter» skal det på lang sikt gi for Verdal kommune å legge ned grendeskolene?

Verdal kommune er en langstrakt kommune med naturlige grendesamfunn som omkranser byen/sentrum Verdal. Å se for seg en «ny» Verdal kommune hvor mer og mer av fasilitetene og aktivitetene sentreres omkring sentrum, er ikke en fasinerende tanke. Verdal kommune er en god kommune å bo i både for de som velger sentrum og for oss som velger å bo i utkanten av kommunen. For mange unge familier, gir bygda økonomiske muligheter til å skaffe seg egen bolig og å bo utenfor sentrum med de fordelene de ser for seg og familien.

Nettopp ved å opprettholde dette mangfoldet som utfyller hverandre, utvikles kommunen til å kunne være et sted for «alle».

Kulturlivet blomstrer. Frivilligheten og dugnadsånden er omfattende. Idrettslagene samarbeider for å legge til rette for at folk flest skal kunne delta på ulike arrangementer og bruke naturen både sommer og vinter, noe det er mye FOLKEHELSE i. Helsemessige og sosiale forhold lar seg dessverre ikke «måle» på samme vis som økonomiske forhold. Likevel er det åpenbart at slike forhold også gir økonomisk utslag på lang sikt.

Skolestrukturdebatten kommer opp med jevne mellomrom. Også denne gang er det en «selvfølge» at det er barna som går på grendeskolene som skal flyttes til sentrumsskolene, med konsekvenser at disse må fornyes/ ombygges og at grendeskolene legges ned. Dette til tross for at elevgrunnet på grendeskolene har beholdt seg stort sett stabilt de siste årene, nettopp på grunn av de ovenfornevnte. Hva med å fylle de godt renoverte grendeskolene med barn fra sentrum? I så fall kunne eventuelt ledig romkapasitet og lærerressurser utnyttes mer effektivt.

Det savnes, uansett, en langsiktig tenkning når det gjelder oppvekstmiljø og bygdeutviklingen i kommunen.

Fra kommunedelplan oppvekst:

«Verdal skal ha livskraftige lokalmiljøer hvor innbyggerne opplever trygghet, tilhørighet og mulighet for utfoldelse. Hensikten med å gjøre det, er et ønske om at mestringsperspektivet

og de fysiske omgivelsene skal forsterkes slik at innbyggerne blir en ressurs for hverandre og for fellesskapet»

Forslagene som legges fram som «Mulighetsstudie skoler i Verdal», ser vi ikke er i samsvar med denne intensjonen.

PROSESSEN

Kommunedelplan -oppvekst er en del av kommunens planverktøy. Disse planene har som regel en tidshorison på 4 år. Som vi kan se, fremkommer det hverken fra Verdal kommune sin kommuneplan-samfunnsdel eller kommunedelplan for oppvekst, at det skal sees på endringer i skolestrukturen og heller ikke evt. nedleggelse av skoler. Det at det nå ligger ute en åpen høring med forslag til ny skolestruktur, basert på en ren teknisk rapport (Mulighetsstudie) kan man stille seg kritisk til. Denne «mulighetsstudien» er selve grunnlagsmaterialet for denne høringa. Det er ikke vist til kildehenvisninger for de tall og beregninger som er lagt til grunn. Noe vi mener er en svakhet.

At rådmann endrer høringsfrist etter oppfordring av Utdanningsdirektoratet (Udir- 2-2012) viser mangelfull kjennskap til selve prosessen ved dette forslaget som er fremlagt.

Høringa burde, slik vi ser det, kommet som en konsekvens av en total gjennomgang av oppvekstmiljøet i kommunen, sett i lys av elevgrunnlag, bygdeutvikling, infrastruktur, samfunnsøkonomiske betraktninger totalt sett for å nevne noen viktige element. Ikke minst burde høringa tatt utgangspunkt i kommunens strategiske plandokumenter jf. Kommunedelplan- oppvekst og kommuneplanens -samfunnsdel.

En slik viktig sak som skolestruktur berører mange og får store konsekvenser for barn, familier og lokalsamfunn.

Forslag til endring av skolekretsgrenser i Verdal i kommune er også lagt frem som en del av denne høringsprosessen, noe som vanskeliggjør å skulle vurdere konsekvensene av det «mulighetsstudiet» som foreligger.

At det i høringsbrevet fra kommune/rådmann er gjort **et utvalg** basert på barnas beste, viser mangelfull dokumentasjon i forslaget som er fremlagt. Her må det kunne forventes at kommunen utarbeider en total konsekvensanalyse. Her må det blant annet vurderes fordeler/ ulemper for de skolene som legges ned og de som skal motta nye elever, samt innkjøringsprosesser for elever og for skoleadministrasjon etc.

Det synes underlig at evt. nedlegging av skolene skal besluttes før andre aktuelle delrapporter behandles. Både rapport ang. barnehagekapasitet og bruken av spesialundervisning skal som vi har forstått behandles i etterkant. Hvilket beslutningsgrunnlag vil det da være å ta skolestrukturen først?

BARNAS BESTE

Det er vanskelig å se og forstå at skolenedleggelse i Verdal i det omfanget som foreslås er til barnas beste.

Høringsbrevet tar ikke for seg konsekvensene de ulike forslagene i mulighetsstudien vil få i forhold til barna og skolemiljøet, eller hvordan barnas beste skal ivaretas i denne saken, noe som er bekymringsfullt. Mulighetene for å lære er nødvendigvis ikke knyttet til hvor «moderne» skolebygget er. Selvfølgelig skal elevenes «arbeidsmiljø» være forsvarlig med hensyn til de bygningsmassene de oppholder seg i, men så lenge elever og lærere opplever at dette fungerer, kan ikke TEK 10 være noe mål i seg selv.

For barn er det viktig med anerkjennelse og trygghet. Forutsigbarhet i hverdagen i forhold til venner og voksenpersoner er viktig. En liten skole der alle kjenner alle vet vi er positivt for barna og skaper tilhørighet og identitet. Elevene ved Volden skole er gode venner på tross av aldersforskjell. De hopper paradisk, leker gjemsel, spiller fotball og leker i sandkassen. Relasjonsbyggingen og dette vennskapet i skolegården er nødvendig for å kunne ha en trygg og positiv skolehverdag.

Å kjenne på at denne tryggheten/ grunnmuren er i ferd med å smuldre bort, er belastende og påvirker barna negativt med at de blir utrygge og usikre på om de må flytte til en annen skole og begynne sammen med nye/ukjente elever, noe som kan gå ut over læreutbytte og trivsel.

NÆRHET

Skolen er limet i bygda. I tillegg til å være en læringsarena er skolen en sosial arena med aktiviteter ikke bare for elevene, men for alle innbyggerne. Det bygges relasjoner på tvers av generasjoner og aldersgrupper, noe som bidrar til oppbygging av sosial kompetanse som danner grunnlaget for utvikling senere i livet.

Mindre skoler og mindre grupper (klasser) gjør det enklere for lærere å «se» hver enkelt elev, det vil si, å holde oversikt over deres akademiske og sosiale behov, og tilby hjelp om nødvendig. Like viktig er det motsatte – at lærere har muligheten til å identifisere og støtte elever som mestrer og la dem utvikle seg videre i forhold til eget potensiale. På Volden skole har vi opplevd mange tilfeller hvor barn har vært støttet og/eller oppmuntret på denne måten, til en grad som er større enn det som egentlig kunne forventes i et vanlig skolemiljø.

Vi har også positiv erfaring med den skolen vi kjenner, med flere klassetrinn i samme klasse. Dette er noe som kanskje virker selvmotsigende for enkelte, og til og med ansees som en ulempe ved små skoler. Likevel opplever vi at strukturen har sterke positive sider! Når eldre elever hjelper og lærer yngre elever nye ferdigheter er det ennå en mulighet for barn å bygge opp sosialkompetanse, selvtillit og utvikle seg som «hel» person. Muligheten for å kunne lære bort på denne måten, gir en mestringfølelse for «læreren» og forsterker læringsutbyttet for den som lærer. En vinn-vinn-situasjon.

Mindre enheter kan også gjøre det lettere å korrigere uønsket adferd og dempe mobbing. Å tidlig kunne **oppdage** uønsket utvikling/ adferd hos barn er en viktig forutsetning for å kunne reversere og reparere. Dette betinger at tiltak settes inn så tidlig som mulig. I små, oversiktlige grupper øker sannsynligheten for å oppdage atferdsproblemer tidlig og motvirke dem. Slike tiltak er også enklere

når alle kjenner alle – både barn, foreldre og besteforeldre – og det er aksept for å snakke om det og finne løsninger. Her er det viktig å nevne forholdet mellom skolen og bygdesamfunnet. I små samfunn er det å opprettholde positive forhold med naboene helt grunnleggende for at lokalsamfunnet skal fungere effektivt. Det er ingen tilfeldighet at denne måten folk forholder seg til hverandre på, gjenspeiles på skolenivå!

Det er en viss avslappet holdning som kjennetegner grendeskoler som Volden, som bidrar til god kommunikasjon mellom alle partene og fører til at terskelen for å ta opp eventuelle spørsmål og problem er liten. Når alle kjenner alle, og er trygge på hverandre, er det en tendens til at problem håndteres før de vokser seg store og uangripelige.

Dette nære og uformelle forholdet mellom skole og lokalsamfunn gjør det også lettere for lærere å bruke foreldre og besteforeldre som en ressurs for å forsterke undervisningstilbud for barna. Likeledes, å ha skole i eget nærmiljø bidrar til større villighet med hensyn til dugnad og videreutvikling av nærområdet, noe som er positivt både i forhold til effekten av å gjøre ting sammen, og som egeninnsats/ frivillighet i det offentlige rom.

Vi vil bruke denne muligheten til å presisere at, med å fremheve det vi synes er de positive egenskapene ved grendeskolene, har vi *ikke* det som hensikt å kritisere sentrumsskoler. Vi forstår at disse skolene også innehar gode egenskaper og praksis! Det vi heller mener er at sentrum og bygdeskoler er *forskjellige*, og at det er viktig at foreldre og foresatte har **muligheten til å velge** det undervisningstilbudet som passer best for deres barn og situasjon.

Om kommunen i fremtiden har som hensikt å nedlegge grendeskolene for å redusere det totale antallet klasser samt innsparingstiltak, må man regne med at dette vil føre til et større antall elever i hver klasse over hele kommunen. Med hensyn til våre påstander om mindre enheter, synes vi at et slikt tiltak vil undergrave kvalitet av undervisning for alle barn i Verdal, så vel i sentrum som i bygda. Vi kan heller ikke se at dette vil redusere behovet for spesialundervisning som allerede er en svært stor utgiftspost i kommunen.

SOSIALE MØTEPLASSER, IDRETTSLAG, 4H

Sosiale møteplasser er viktig for alle, både unge og gamle. Mange aktiviteter og felles møteplasser genereres gjennom skolen: 17.mai, juletefest, juleverksted for å nevne noen. Elevene, lærerne, foreldre, besteforeldre og de som bor i bygdene er alle en del av dette. Foreldrene er naturlig nok viktige aktører i det som arrangeres og ved flytting til annen skole, vil foreldrene måtte flytte sitt «engasjement» til den nye skolen. Dette gjør at bygdene mister et viktig samlingspunkt og menneskelige ressurser.

De fleste som bosetter seg på bygda er innstilt på å bidra til fellesskapet, og vet at det må en innsats til for å drive både 4H, idrettslag, teater osv.

Likevel, om skolen forsvinner, er det en risiko for at interessen for – og muligheten til – å engasjere seg i ulike aktiviteter reduseres kraftig.

Dermed mener vi at en skolenedleggelse vil, i tillegg til å bryte opp et godt etablert skolemiljø, også medføre ødeleggelse av et bygdesamfunn, noe som vil utgjøre et stort tap for kommunen.

GRENDESKOLER OG SOSIAL INKLUSJON

Det norske samfunnet opplever en periode med store forandringer med hensyn til sitt sosiale og økonomiske grunnlag. Det å beholde sosialt samhold blir en stadig viktigere utfordring for myndighetene og politikerne på alle nivå. Sentralt til denne utfordringen er å forsikre seg om at sårbare familier ikke «glemmes» langs veien; det vil si at de ikke isoleres fra det øvrige samfunnet. Slike familier kan inkludere de fra lave inntektsgrupper eller med arbeidsløse foreldre, innvandrere og familier fra diverse kulturelle bakgrunner, barn som opplever familievold eller misbruk, og familier med fysiske og psykiske helseproblemer. Det er en selvfølge at både det lokale området og Norge som helhet drar nytte av at flest mulig folk får tilgang til alt det norske samfunnet har å tilby, samt at flest mulig folk får mulighet til å bidra til det kollektive velferdet.

Grendeskoler, på grunn av deres størrelse og nær tilknytning til det lokale samfunnet, er godt egnet til å hjelpe med å dempe sosial eksklusjon og mulig marginalisering, og derimot bygge opp og vedlikeholde sosial kapital blant befolkningen. Fordelene av små skoler for elever diskuteres under avsnittet «Nærhet», men like viktig i denne sammenhengen er innvirkningen grendeskolene kan ha på foreldre av skoleelever, spesielt de som har integreringsbehov som ikke nødvendigvis dekkes av øvrige offentlige tjenester, eller er ukjent med tjenester de kan dra nytte av. Alle skoler har naturligvis mulighet til å hjelpe til med dette, men det er rimelig å foreslå at det er lettere å oppfordre folk til å involveres i lokale aktiviteter (dugnad, fest osv.) når miljøet er forholdsvis lite og mindre «anonymt». Se også vedlagt brev fra Fionna Gratton som beskriver integrering i det norske samfunnet.

Vi synes derfor at temaet «integrering og sosial inklusjon» bør tas i betraktning i den framtidige debatten om nedleggelse av grendeskoler.

MANGFOLD, BOSETTINGSMULIGHETER

Erfaring viser at eldre mennesker flytter fra bygda, nærmere sentrum fordi de ønsker å være nærmere de tjenestene de etter hvert får bruk for. Dette gjelder eksempelvis servicetjenester som butikker og ulike helsetjenester. Å skaffe seg en leilighet er for mange et godt alternativ til å skulle ta vare på et stort hus og hage.

Yngre mennesker har mulighet til å overta husene, da blant annet prisen er vesentlig lavere på bygda enn i sentrum. Økonomisk press på familier, hovedsakelig forårsaket av stigende husleie og boligpris, er blitt et økende problem i mange vestlige land, deriblant Norge. Å bevare diverse bosettingsmuligheter i en kommune kan hjelpe veldig å dempe dette problemet og dermed bidra til mindre stress og bedre psykisk helse innen samfunnet, i fraværet av bekymringer om personlig økonomi.

I tillegg er det mange foreldre og foresatte som prioriterer å bosette seg utenfor sentrum av helt andre grunner enn økonomi. Det å gi barna mulighet til å vokse opp med de fordelene de ser i lokalmiljøene kan være avgjørende for slike folk med hensyn til hvilken kommune de velger å bosette seg i. Her er skole i nærmiljøet en viktig faktor og det er rimelig å hevde at skolens betydning øker jo færre andre samfunnsinstitusjoner som finnes i lokalsamfunnet.

Verdal kommune har relativt sett stor tilflytting. Det er stor byggeaktivitet i sentrum og omkring sentrumskjernen. Husene på bygda fylles, noe som også gjenspeiles i at antall barn på grendeskolene har vært stabilt over mange år. Fådeltskolene i Verdal har mellom 38 og 66 elever. Naturlig nok vil den skolestrukturen Verdal kommune har, medføre behov for noen flere lærere/ «mer utgifter» enn

om alle barna hadde gått på samme skole. Dette bør, imidlertid, vurderes innenfor en bredere sammenheng enn bare den rent kostnadsmessige.

Som sagt, med å tilby en mangfold av bosettingsmuligheter, kan Verdal kommune gjøre seg tiltrekkende til en bredere gruppe potensielle nyinnbyggere, sammenlignet med tilbudet i nabokommunene. Med flere nyinnbyggere blir skattegrunnlaget større. Likeledes, med å oppbevare dagens bygdeinfrastruktur får kommunen fremtidig fleksibilitet og valgmuligheter med hensyn til utvikling av nye boligfelt utenom sentrum. Vi synes at med å nedbygge slik infrastruktur – som nedlegging av grendeskolene i praksis skal utgjøre - vil Verdal Kommune gjøre seg selv en stor bjørnetjeneste. Er det egentlig fornuftig å begrense fremtidig markedsføring og utviklingsmuligheter til fordel for et kortsiktig - og relativt lite – sparetiltak?

Infrastruktur og kommunalutvikling til tross, det er barna som er framtida. Det er viktig og riktig investering å gi barn og unge – både i sentrum og i bygda – de beste forutsetningene for å utvikle seg i en kommune som de også forhåpentligvis ønsker å bo i når de er blitt voksne og skal etablere seg. Det handler om hva slags kommune vi ønsker oss om 25 år, ikke bare om fem.

SKOLEVEI

At noen barn vil få lengre skolevei og økt reisetid – *«Vurderes ikke å være av vesentlig betydning.»* Brevet fra Kommune og Rådmannen bærer preg av at de ikke har gjort seg kjent med avstandsbegrepet og reisetid da det henvises til at reisetiden vil øke med 15- 30 min pr. dag. Avstanden fra Volden skole til Vuku Skole er ca. 14 km, det tar ca. 15 min med **personbil**. Da er det ikke tatt hensyn til av – og på stigning. De elvene som bor øst for Volden skole har ytterligere reisetid. Å sende en elev fra Vera til Vuku kan sammenlignes med å sende en elev fra Verdal til Stjørdal. Denne strekningen har en vesentlig bedre veistandard også. Skoledagen blir lengre med den konsekvens av at det blir mindre tid til lekser og fritidsaktiviteter.

OPPSUMMERING

Utviklinga og mangfoldet i Verdal kommune betinger blant annet en desentralisert skolestruktur.

Skal det bare bo folk i sentrum? Er det ikke viktig å ta vare på bygdesamfunnene og de verdier og kunnskaper som finnes her? Hva med de som gjerne vil bo i disse utkantstrøkene, i nærhet med skog og fjell, skal det ikke være mulig? Jo, det skal det. Vi ser viktigheten av at bygdene ikke fraflyttes og gror ned!!!! Hvem skal ivareta bygd og kulturlandskapet? Innbyggerne i Verdal kommune må få muligheten til å bestemme selv hvor de vil bo, og la barna vokse opp.

Kostnaden med å legge ned grendeskolene blir mye større enn gevinsten.

«En nedleggelse av skolen vil mest sannsynlig bli en tragedie knapt nok vi som bor og virker her, ser rekkevidden av»

-Sitat fra Ove Morten Haugan 29.09.2001.

Med hilsen
FAU ved Volden Skole

Torill Storholmen

Torill Storholmen
FAU- leder

Vedlegg:

Det følgende er en beskrivelse fra en av familiene på Volden skole om hvordan skolen hjalp dem til å etablere seg i Norge.

Som innvandrere til Norge kan jeg, utfra personlige erfaring, poengtere hvor viktig Volden skole har vært både for meg og for barna mine, med hensyn til vår integrering inn til det norske samfunnet. Vår reise de siste ti årene har gitt oss mulighet til å sammenligne erfaringer fra to andre land – USA og Australia – med det vi har opplevd i Norge. Skolene vi brukte i disse landene var begge veldig bra, men veldig annerledes med forholdsvis store elevtall (350 og 500). Mens barna sine erfaringer var stort sett positive de andre stedene, var overgangen til det norske skolesystemet vi opplevd på Volden skole uten tvil det letteste. Dette til tross for at yngste barnet mitt hadde svært begrensede språkferdigheter da vi ankom i oktober 2012.

Jeg er overbevist om at barnas raskt og vellykket overgang til Norge har mye med selve størrelsen av Volden skole å gjøre. Mine barn har aldri følt seg 'glemt' eller alene på skolen her, og vi fikk stadige oppfølging og tilbakemelding fra lærerne, alle som var godt kjent med vår situasjon. Videre, er jeg sikker på at den tidsinvesteringen og omsorgen de har fått fra lærerne deres i dag kommer til å gjøre dem bedre bidragsyttere til Norge i framtiden.

Likeledes har den mindre størrelsen av Volden skole også vært til nytte for barna mine fra et sosialt perspektiv. Begge ble ønsket velkommen av de andre barna helt fra begynnelsen og har stadig vært inkludert i sosiale aktiviteter. Dette har naturligvis hatt innvirkning på hvordan de opplever å bosettes i Norge. Jeg har forståelse for oppfatningen at mindre skolemiljø kan være problematisk med hensyn til forholdet mellom elever. Likevel har vår erfaring fra de tre forskjellige skolene vært at det å komme 'utenfra' og etablere seg er vesentlig lettere når det nye miljøet er lite og tett sammensveiset.

Det er ikke bare barna mine som har dratt nytte av Volden skole. For meg selv, uten tilknytning til arbeid og forholdsvis isolert geografisk, har Volden skole vært et slags 'inngangsbillett' til både det lokale og norske samfunnet. Det er ingen overdrivelse å si at nesten alt av den sosiale kontakten jeg opplever i dag, og aktivitetene jeg driver med, tok utgangspunkt i forhold med lærere og foreldre jeg traff gjennom Volden skole.

Derfor er jeg ikke i tvil om at det å legge ned Volden skole (og grendeskoler generelt) vil utgjøre et stort tap, både for individer som meg og familien min, vårt lokalsamfunn og Norge som helhet.

Fionna Gratton

